

Aday Öğretmenlerin Müfettişlik Kavramına İlişkin Metafor Algıları*

Metaphoric Perceptions of Candidate Teachers To The Concept of Inspectors

İzzet DÖŞ**
İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Eğitim Müfettişliği
Hakkari

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, mesleğe yeni başlamış öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin algılarını, metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Metaforlar anlaşılması zor olan konuları, bilindik kavramlarla anlaşılır hale getiren benzetmelerdir. Araştırmanın evren ve örneklemini Hakkari il merkezine 2008 Kasım döneminde ilköğretim okullarına atanan öğretmenlerden “temel eğitim kursu”na katılan 82 öğretmen oluşturmaktadır. Bu öğretmenlere mart-nisan 2009 aylarında yapılan “temel eğitim kursu”nda ulaşılmıştır. Öğretmenlere açık uçlu bir soru sorulmuştur. Açık uçlu soru, “Müfettiş gibidir. Çünkü” şeklinde verilmiştir. Bu şekilde her öğretmenin müfettişlik kavramına ilişkin bir metafor üretmesi beklenmiştir. Dağıtılan 82 ölçme aracından 76 tanesi değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Çalışma sonucunda aday öğretmenlerin müfettişleri nasıl algılandığına ilişkin verilere ulaşılmıştır. Mesleğe yeni katılan öğretmenlerin seçilmesindeki amaç ise, bu grubun daha önce müfettişlerle karşılaşmadığı düşünülerek, yeni öğretmenlerin müfettiş imajlarını ortaya çıkarmaktır.

Anahtar Kelimeler: Müfettiş, Metafor, Müfettiş Metaforları

Abstract

The main purpose of this research is to reveal the perceptions of the newly charged teachers about the concept of inspectorship by means of metaphors. Metaphors are comparisons that turn the hard to understand subjects into easy to understand ones with the help of familiar concepts. 82 of the teachers, that were nominated in primary schools in the city centre of Hakkari province in November 2008 and who took the “Basic Education Course” form the universe and the illustration of the

**Bu çalışma 22-23 Haziran 2009 tarihinde Ankara’da yapılan “Uluslararası Katılımlı Ulusal Eğitim Denetimi Sempozyumu”nda sunulmuş bildiriden çıkarılmıştır.*

*** Yazışma Adresi:* Hakkari İl Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim Müfettişleri Bürosu
Merkez/Hakkari

id27tr@hotmail.com

research. These teachers were contacted during the “Basic Education Course” that was held in March – April 2009. The teachers were asked an open ended question. The question was “ An inspector is like ... Because ...”. In this wise each teacher was expected to produce a metaphor related to the concept of inspectorship. 76 of 82 surveys were evaluated. The data about how the candidate teachers perceive the inspectors was reached as a result of the research. The aim of choosing the newly charged teachers was to reveal the new teachers’ inspector images by considering their first time to meet the inspectors.

Keywords: Inspector, Metaphor, Metaphors for Inspector

GİRİŞ

Metafor ilk kez 1980’de Lakoff ve Johnson’ın ‘Metaphors We Live By’ isimli çalışmalarında geliştirilmiştir. Onların bu düşüncesi ‘Metafora bilişsel dilsel bakış’ olarak bilinmektedir (Beşkardeş, 2007). Metafor kavramı; 1980 yılına kadar söz sanatı olarak kabul edilerek edebiyat ve dilbilim çalışmaları kapsamında ele alınırken, 1980 yılında ortaya atılan “Çağdaş Metafor Teorisi”nin etkisiyle disiplinler arası çalışmaların merkezine yerleşmiştir. Yönetim disiplininde, örgüt teorisi ve örgüt kültürü metaforlar bağlamında en çok çalışılan alanlar olmuştur (Alpaslan, 2007).

Metafor terim olarak Yunancada çok karmaşık terimlerin tanımlanmasında “bir şeyin karşılığını aktarmak” veya “transfer etmek” şeklinde tanımlamayı ifade etmektedir. Birçok sözlükte iki şeyi karşılaştırma, temel benzerlikleri kullanıldığı gibi veya benzerleri şeklinde tanımlanmıştır (Dur, 2006). Türk Dil Kurumu sözlüğünde; mecaz anlamında; “bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz; bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma” (<http://www.tdk.gov.tr>) şeklinde tanımlanmıştır.

Metaforlar (benzetmeler, eğretilmeler, istiareler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Saban, 2004). Dolayısıyla bir kavrama ilişkin algılarımızı şekillendiren tanımlamalardan bir kısmının metaforlar olduğu söylenebilir.

Metaforun felsefede kullanım amacı, ifadeye bir üslup güzelliği vermek, anlaşılmasında güçlük çekilen konuları biraz daha anlaşılır kılmak ya da anlaşılmasına katkı sağlamaktır (Aydın, 2006; Randall ve Jennifer, 2005; Camp, 2006; Mojtabai, 2000; Tamimi, 2005). Yine felsefi anlamda Yılmaz (2007) metafora, felsefenin kendi içerisinden ürettiği teleoloji doğrultusunda; duyulur dünyadan düşünülür dünyaya aktarım aracı olarak, kavramın keskin şiddetinin “gerçekçi” bir aracına dönüşme rolünü gerçekleştiren kavram olarak görmektedir.

Metaforlar genel olarak bilinçdışımız ve kabul görmüş günlük yaşantımı ve genel iletişim aracıdır. Örgütlerin günlük yaşantılarında dilin anahtar bir rol oynadığı genel olarak kabul edilir ve metaforlar kabul edilmiş araçlar olarak düşünülebilir (Steger, 2007; Hogler, Gross, Hartman ve Cunliffe, 2008). Metaforlar insanların hayal gücü ve deneyim alanlarını birbirine bağlar. Bizlerin gerçek algılarına ve yorumlarına önderlik eder ve hayal gücümüzü ve amaçlarımızı kesin

ve açık olarak belirtmede yardımcı olur (Cornelissen vd., 2003; Lopez, 2007). Metaforlar açık anlamda olduğu müddetçe ayrıntılı bir şekilde, kavramların altında yatan benzerlikleri manaları ifade edilebilir, nitelendirebilirler (Sten, 2002). Kavramsal alanda metaforun anlamı, kavram ve bilgi alanı ile kelimeler arasında ilişki kurmaktır (Heywood, Elena ve Mick, 2002).

Sınırlı kelime hazinesi, bir insanın bir düşünceyi anlamasından, diğer bir düşünceyi anlamasına geçişinde karşılaştırmaların kullanılmasını gerektirmektedir. Metaforlar, bu kategorilerdeki imajların meydana getirilmesinde ve yeniden yapılandırılmasında, ayrıca eğitimsel uğraşlarda nelerin olduğunun anlamlandırılmasında yardımcı olabilmektedir (Çelikten, 2006; Levine, 2005). Bazen kelimelerin yetmediği yerde veya anlatımın kuvvetlendirilmesi gerektirilen bir durumda metaforlar önemli bir iletişim aracı olmaktadır. Bu bağlamda metaforlar, bir bireyin zihninin bir anlayış (kavrayış) biçiminden başka bir anlayış (kavrayış) biçimine hareket etmesini sağlayarak, o bireyin belli bir olguyu başka bir olgu olarak görmesine olanak tanır (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006; Clarken, 1997; Girmen, 2007). Dolayısıyla kavramların anlaşılması ve yorumlanması kolaylaşmaktadır. Metaforlar analiz edilmek istenilen kavramların nasıl algılandığını ortaya çıkarmaya katkı sağlar (Cerit, 2008; Rızvanoğlu, 2007). Metaforlar canlı cansız, soyut somut olabileceği gibi olumlu ve olumsuz da olabilmektedir. Bilgi toplama ve sorgulama aracı da olabilen metaforlar aynı zamanda, yeterince anlaşılmamış konuların daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır (Semerci, 2007).

Yukarıda ifade edilen özelliklerinden dolayı birçok alanda kullanılan metaforlar, eğitim alanında da anlaşılmayan, anlaşılması zor olan konularda veya bazı kavram, algı ve tutumları daha anlaşılır ifade etmede kullanılabilir. Metaforlar eğitimin çeşitli alanlarında kullanılabilirler. Eğitim yönetiminde, müfredat geliştirme ve plânlamada; öğretim alanında da öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşünceyi geliştirmede başvurulmaktadır (Arslan, Bayrakçı, 2006).

Eğitim olgusu çok çeşitli ve karmaşık boyutları olan bir sistemdir. Bu sistemin içerisinde çeşitli boyutları içerisinde değerlendirme de önemli bir yer tutmaktadır. Bütün örgütlerde olduğu gibi eğitim örgütlerinde de değerlendirme süreci etkin bir unsurdur. Çünkü eğitim örgütlerinde verilen eğitim hizmetinin amacına ulaşip ulaşmadığının belirlenmesi eğitim-öğretim etkinliklerinin geliştirilmesi ve daha iyi bir eğitim verilmesi açısından çok önemlidir (Oğuz, Yılmaz ve Taştan, 2007).

Eğitimsel etkinliklerin örgüt amaçları doğrultusunda, saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılabilmesi, öğretimin düzeyi, yapılabilecekler hakkında alınacak kararlar denetim ile mümkün olabilecektir (Özmen, Batmaz, 2006). Değerlendirme söz konusu olduğunda denetim gündeme gelmektedir. Denetim ile bir yandan mevcut işleyişin mevzuata uygunluğu kontrol edilirken diğer yandan da eğitim sisteminin çağın gereklerine uygunluğu artırılmaktadır (Yıldırım, 2006). Ülkemiz eğitim sisteminde denetim, Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim birimleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu denetim birimlerinden biri ilköğretim müfettişliği kurumudur. İlköğretim müfettişleri bu sistem içerisinde uzun yıllardan beri denetim ve değerlendirme görevini yürütmektedir. Denetçinin yeterlik alanlarına, denetimin öge ve amaçlarına bakıldığında, denetçinin, yeterlik alanlarının hepsinde, değerlendirme düzeyinde

eylemlerde bulunduğu ve bu düzeyde yeterliklere sahip olduğu söylenebilir (Töremen, Hozatlı, 2006).

Öğretmenlerin karşılaştıkları eğitim öğretim problemlerinin çözümünde eğitim-öğretim faaliyetlerinin daha verimli bir hale gelmesinde birçok yönlerden yardıma ihtiyaçları vardır. Çalışanlar, karar vermek, davranışlarını değiştirmek için gerekli bilgiyi organize etme, gönderme ve iletişimde yardıma ihtiyaç duyabilir. Bu yardımı sağlayan denetçiler, öğrenme kültürünü oluşturma ve örgütsel öğrenme süreçlerinin kolaylaştırılmasında önemli role sahiptirler (Ünal, Gürsel, 2007). Eğitimde denetmenden beklenen başlıca görev, okuldaki eğitim-öğretim çalışmalarının daha verimli olabilmesi için eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğretmene yardımcı ve rehber olmaktır (Döş, 2005). Denetmenin kritik görevi, profesyonelliğin gerekli ögesi olduğu düşünülen yansıtıcı davranışı başarılı bir şekilde sahip olmak için öğretmenlere yardım etmektir (İlğan,2008).

Bir meslek olarak denetçilik görevlerini yapan müfettişler, öğretmenler tarafında farklı algılanabilmektedirler. Bu açıdan bakıldığında Bennett (2006), öğretmenlerle müfettişler arasında yakın bir ilişki bulunduğunu, bu ilişkide zorunlu bir güven, saygı, iletişim, işbirliği, anlayış olduğunu ve bu vasıfların da her iki taraf için kritik değerler olduğunu belirtmektedir. Müfettiş ve öğretmen arasındaki ilişki bazı tutum ve yaklaşımlardan dolayı sarsılabilmektedir. Bu durum denetleyen ve denetlenen arasındaki iletişimi olumsuz etkileyebilmektedir. Böyle bir ortamda kişilerin birbirlerine bakış açıları da değişebilmektedir.

Denetim sancılı bir iştir. Denetlenmeye karşı direnme insanın doğasında vardır. Dolayısıyla denetime karşı gösterilen tepki, büyük ölçüde personelin sistem hakkındaki düşüncelerine bağlıdır (Yılmaz, 2007). Denetime karşı direnç doğaldır. Fakat yaptığı işten haz alan ve işlerini güzel yaptığına inanan insanlar denetlenmekten ve işlerinin takdir edilmesinden memnun olurlar. Bazı durumlarda denetlenen denetlenmekten endişe duymaktadır. Bu ise denetimin mahiyetinin bilinmemesinden kaynaklanabilmektedir. Denetime karşı olumsuz tepki, denetlenene yönlendirilmekte ve denetim elemanına karşı olumsuz tavırlar ve davranışları beraberinde getirebilmektedir.

İlköğretim müfettişlerinin büyük çoğunluğunun mesleklerinde deneyim sahibi oldukları görülmekte ve büyük çoğunluğu işini iyi yaptığını düşünmektedir (Tanrıverdi, 2008). Tanrıverdi'nin bu yaklaşımı bazen öğretmenler tarafından kabul görmemekte öğretmenler müfettişlerin yeterli deneyim ve bilgi sahibi olmadıkları düşüncesini dile getirmelerine sebep olmaktadır.

Töremen ve Döş'ün (2009) yapmış oldukları "ilköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları" çalışmada; denetim sürecinin öğretmenleri memnun etmediği, öğretmenlerin müfettişleri genel olarak olumsuz yönleriyle algıladıklarını ortaya çıkarmışlardır. Bu çalışmada; yüz yirmi üç metafor üretilmiştir. Üretilen metaforların yetmiş altı tanesi olumsuz, yirmi tanesi hem olumlu hem olumsuz yönleri olan benzetmeler, sekiz tanesi ise müfettişlere gerek olmadığı şeklindeki ortaya çıkan metaforlar olmuştur. Sadece on iki tanesi olumlu düzeyde anlam yüklenen benzetmeler olarak tespit edilmiştir.

Bu çalışmada da göreve yeni başlayan öğretmenlerin müfettişlik mesleğine ve müfettişlere bakış açıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Yeni öğretmenlerin müfettişlikle ilgili zihinlerindeki algı ve imajlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, göreve yeni başlayan aday öğretmenlerin, müfettiş kavramına ilişkin algılarını, metaforlar yoluyla tespit etmeye çalışmaktadır. Bu genel amaç çerçevesinde “genel olarak yeni göreve başlayan öğretmenlerin müfettiş metaforları nelerdir” sorusuna cevap aranmıştır.

Çalışmada daha önce görev esnasında müfettişlerle hiç karşılaşmayan öğretmenlerin, müfettişlik mesleğine ilişkin algılarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Müfettişlerin dışarıdan nasıl tanındığı, göreve yeni başlayan öğretmenlerin daha müfettişlerle görüşmeden nasıl bir müfettişlik yargısına sahip olarak göreve başladıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Aday öğretmenlerin algılarında, müfettişlik kavramının yerinin belirlenmesi, müfettişlerin, göreve yeni başlayan öğretmenlere ilişkin yaklaşım tarzının belirlenmesinde de etkili olacaktır.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evren ve örneklemini Hakkâri ili merkezine Kasım 2008 döneminde ilköğretim okullarına atanıp, “temel eğitim kursu”na katılan 82 öğretmen oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müfettiş kavramına ilişkin sahip oldukları algıları ortaya çıkarmak amacı ile her birine “Müfettiş gibidir.” “Çünkü” cümlesi verilerek bu cümleleri tamamlamaları istendi. Bu çalışma, Hakkari il merkezinde Mart-Nisan 2009 aylarında gerçekleştirilen “temel eğitim kursu”nda gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin kendi el yazıları ile geliştirdikleri metaforlar toplanmıştır. Toplanan bu belgeler değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Analizi

Hakkari iline 2008 Kasım atama döneminde atanan öğretmenler merkezi bir okulda temel eğitim kursuna alınmışlardır. Bu kursa katılan öğretmenlerin bir kısmı orta öğretim, çoğunluğu ise ilköğretime atanan öğretmenlerden oluşmaktadır. İlköğretim düzeyindeki kursa katılan ve ulaşılan öğretmenlerin sayısı 82’dir. Bu öğretmenlerden gelen metaforların hepsi değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. Bunlardan sadece 76’sı değerlendirilmiştir. 6 tane form değerlendirme dışı tutulmuştur. Değerlendirme dışı tutulan belgeler müfettişlik kavramını açıklayacak nitelikte olmadığı kanaatinde olduğundan çıkarılmıştır. Müfettişlik kavramına açıklamadığı düşünülen belgelerden ikisi “müfettiş, denetleme gibidir” ve “müfettiş denetleyici gibidir” şeklinde geldiğinden anlamlandırılmak istenen kavram aynı kavramla ifade edildiğinden elenmiştir. Biri boş gelmiş, iki tanesi de müfettişi sıfatlarla ifade etmiştir.

Elde edilen belgeler tasnif edilmiştir. Bu tasnif üç şekilde belirlenmiş ve daha önce rehberlik ve denetim amaçlı, müfettişlerle “hiç karşılaşmayan”, “bir defa karşılaşan” ve “iki ve daha fazla karşılaşan” şeklinde kategorize edilmiştir.

Verilerin analizinde frekans (f) değerlerine bakılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Elde edilen belgeler, yukarıda da ifade edildiği gibi üç kategoride ele alınmıştır. Öncelikle müfettişlerle rehberlik ve denetim amaçlı hiç görüşmeyenler, ikinci olarak bir defa görüşenler ve son olarak da iki ve daha fazla görüşenler şeklinde ele alınmıştır.

Tablo 1. Müfettişlerle Daha Önce Rehberlik Veya Denetim Amaçlı Hiç Karşılaşmayan Gruptan Elde Edilen Metaforlar

Metafor	Frekans	Gerekeçisi
<i>Zabita</i>	1	Zabita memuru işletmelerin işleyişini, evraklarını inceler, müfettiş de eğitim kadrosunun işleyişini denetler
<i>Ateş</i>	1	Karanlıkta yol gösteren, sönmüş ateşleri tekrar yakan öğretmenlerin mesleki ateşlerini tekrar yakar
<i>Ateş</i>	1	Bazen ısı verir, bazen de yakar
<i>Sigorta</i>	1	Otokontrol yapar, eğitim öğretim süreci daha sağlıklı yürür
<i>Soru cümlesi</i>	1	Ne zaman gelecek? Neler soracak? Eksiklikler bulacak mı?
<i>Bir zincirin klipsi</i>	1	Ayrı başlayan zincirler dizisini birbirine bağlar
<i>Bilge</i>	1	Göremediklerimizi görme, yol gösterici
<i>Korkusuz asker</i>	1	Hiçbir siyasi iktidarın sözcüsü değildir. Gördüklerini yazar
<i>Antrenör</i>	1	Takımı yönlendiren ve eksiklerini gideren odur
<i>Koordinatör</i>	1	Eğitim öğretim hizmetlerinin belli bir plan dâhilinde yürütülmesini sağlarlar
<i>Gözetmen</i>	1	Bizleri izleyen ve yön gösteren kişidir
<i>Rehber öğretmen</i>	2	Bizlere yardım için ve rehberlik için geliyorlar
<i>Rehber</i>	2	Beni şuan bulunduğum durumdan daha iyi bir duruma geçmek için yönlendirir
<i>Dedektif</i>	1	Bütün detayları dikkatle ele alır
<i>Dört yanışın bir doğrusudur</i>	1	Öğretmenlerin mesleklerindeki hatalarına, bilgisizliklerine, tecrübesizliklerine çare bulan, yanışı düzelten doğruyu gösteren kişidir. Anlamlı ve kurallı bir cümledir
<i>Gemi kaptanı</i>	1	Geminin rotadan çıkmasını önler
<i>Orkestra şefi</i>	1	Örnek olmalı, sempatik olmalı, buz gibi olmamalı, rehber olmalı
<i>Teknik direktör</i>	1	----
<i>Pusula</i>	2	Doğru yolu gösterir
<i>Işık</i>	1	Öğretmenlere birer yol göstericidir
<i>Baba</i>	1	Bazen yol gösterir, bazen rehberlik eder, bazen teftiş eder
<i>Mum</i>	1	Eğitimciler müfettişlerin denetim ve uyarıları

		sayesinde icraat faaliyetlerini daha titiz yaparlar
<i>Direksiyon</i>	1	Öğretmenlere rehberlik eder yol gösterir
<i>Kontrol kalemi</i>	1	Sistemdeki elektriği kontrol eder
<i>Sayı doğrusu</i>	1	Bazen pozitif bazen de negatif yönleri gösterir
<i>Ayna</i>	1	Karşısındaki kişilerde aradıkları ve olmasını istedikleri unsurlara kendilerinin ne derece sahipler
<i>Kabus</i>	1	Okul çalışanları daha önce göstermedikleri performansı gösterir
<i>Mayın</i>	1	Yanlış bir adım attığında patlar
<i>Korku filmlerindeki kahraman</i>	1	Her an bir yerden çıkıp gelecekmiş gibi
<i>Kapan</i>	1	Hata yaparsanız affetmez yakalar
<i>Duvar</i>	1	Hiç gülmeyen, öğretmenlere sert davranan biri
<i>Öcü</i>	1	Öğretmenleri karşısında titretir.
<i>Sert bir kaya</i>	1	Müfettiş imajı sert katı anlayışsız şeklinde bir anlayış var

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi 36 kişiden gelen formlardan, 33 metaforun üretildiği görülmektedir. 26 metaforun olumlu anlam, 9 metaforun ise olumsuz denilebilecek anlam taşıdığı söylenebilir. Daha önce müfettişlerle karşılaşmayan bu grubun, genel olarak olumlu bir müfettiş imajına sahip olduğu görülmüştür.

Dolayısıyla daha önce müfettişlerle görüşmeyen grubun müfettiş imajının gayet olumlu olduğu bu grubun “yol gösteren, rehberlik eden, sistemi düzenleyen” bir müfettiş imajına sahip oldukları söylenebilir.

“Ateş ve sigorta” metaforları tabloda da görüldüğü gibi hem olumlu hem de olumsuz anlamları beraberinde taşıyan metaforlar olarak görülmektedir. “ayna” metaforu ise bilinen ayna anlamından farklı bir anlamda kullanıldığı görülmüştür. “bir yanlışın dört doğrusu” olarak nitelendirilen metafor ise olumlu bir anlam yüklenmiş ama genel olarak bilinen anlamda kullanılmadığı söylenebilir.

Dikkat edilmesi gereken diğer bir konu ise müfettişlerle hiç karşılaşmayan grubun olumsuz anlam taşıyan metaforlar üretmesidir. Müfettişleri tanımadan üretilen bu olumsuz metaforlar bir önyargının göstergesidir. Bu grupta olumsuz metafor üreten öğretmenler öğrencilik yıllarında yaşadıkları veya sonradan duydukları şeylerle müfettişlik yargıları olumsuz şekilde gerçekleşmiş olabilir.

Tablo 2. Müfettişlerle Daha Önce Rehberlik veya Denetim Amaçlı Bir Defa Karşılaşan Gruptan Elde Edilen Metaforlar

Metafor	Frekans	Gereçesi
<i>Evrak kontrol memuru</i>	1	Evrakları kontrol eder
<i>Vida</i>	1	Onlar olmazsa eğitim sistemi ayakta durmaz
<i>Kontrol mekanizması</i>	1	Yapılan işleri en ince ayrıntısına kadar kontrol eder
<i>Kılavuz</i>	1	Rehberlik ve kılavuzluk edilmelidir

<i>Dedektör</i>	2	Öğretmenin eksiklerini ve cevherlerini bulur
<i>Hakem</i>	1	Bir durum karşısında karar verir
<i>Rehber</i>	2	Yol gösterir
<i>Otoriter bir öğretmen</i>	1	Bütün eksiklikleri tamamlarız
<i>Makyaj</i>	1	Her şey değişmekte değişikliklere uyum sağlayan müfettiş yararlı olur
<i>Pusulâ</i>	1	Rehberlik eder yol gösterir
<i>Röntgen</i>	1	Bizim ile ilgili bütün gerçekleri görür ve ortaya atar
<i>Deniz feneri</i>	1	Sahip olduğu bilgileri hiçbir karşılık beklemeden dağıtır
<i>Heyecan fırtınası</i>	1	Kalp atışlarım artıyor
<i>Işık</i>	1	Yol gösterecek rehberlik yapacak
<i>Amir</i>	1	Müfettişler kendilerini geliştiriyorlar. Milli eğitimde belge işi çok fazla ve müfettişler de en çok bunlara önem veriyorlar
<i>Öğretmen</i>	1	Bana işimle ilgili yapmam gerekeni öğretirler
<i>Kabus</i>	2	Mutlaka kusur bulacaktır. Kafasına göre eleştiri yapar.
<i>Diktatör</i>	1	Okula geldiklerinde herkes diken üstünde olur
<i>Balon</i>	1	Ehemiyyet vermezsen söner. Ehemiyyet verirsen şişer
<i>Titizlik hastası</i>	1	Önemi olmayan konuda bile ayrıntıya iner
<i>Gül</i>	1	İyi gibi görünür ama dikenini batırır
<i>Kural</i>	1	Sadece dosyaya bakıp gidiyorlar

Tablo 2’de görüldüğü gibi 25 kişi 22 metafor üretmiştir. Bunlardan altısı olumsuz denebilecek metaforlardır. Bu grubun da müfettişlere ilişkin olumlu denebilecek düşünceleri olduğu söylenebilir. Tabloda görülen “gül” metaforu bilindik anlamın dışında kullanılmış bir metafor olarak görülmektedir. Gül genel olarak iyiyi, güzeli ve sevgiyi temsil ederken, burada insanı kandıran, kuzu postuna bürünmüş kurt imajını andırmaktadır.

Bu grupta üretilen metaforlara bakılınca genel olarak olumlu anlam ifade eden metaforların daha fazla olduğu görülmektedir. Bu grubun da müfettişlik mesleğine olumlu baktığı söylenebilir. Bir defa müfettişlerle karşılaşan bu grup, muhtemelen atanmadan önce ders ücretli veya vekil öğretmen olarak çalıştıkları kurumlarda müfettişlerle karşılaşmışlardır. İlk deneyimleri kendilerinde olumlu bir iz bıraktığı görülmektedir.

Tablo 3. Müfettişlerle Daha Önce Rehberlik veya Denetim Amaçlı 2 veya Daha Fazla Karşılaşan Gruptan Elde Edilen Metaforlar

Metafor	Frekans	Gerekeşi
<i>Hakem</i>	1	Sporun kurallara göre oynanmasını sağlar. Müfettişte öğretmenliği layıkıyla yapmamızı

		sağlar
<i>Mum</i>	1	Öğretmenlere kendi bilgi hazinesinden ışık saçar
<i>Pusula</i>	1	Bize doğru yolu gösterir
<i>Halka</i>	1	Eğitim ve öğretimin düzenli olması için koordinasyonu sağlar
<i>Kılavuz</i>	1	Meslekte hangi yollardan geçmemiz gerektiğini gösterir
<i>Rehber</i>	1	Eksik yönlerimizi tamamlamamıza yardımcı olurlar
<i>Hâkim</i>	1	Kendimi savunmada gibi hissederim
<i>Yaşlanmış ağaç</i>	1	Mesleğin en ince ayrıntılarına kadar öğrenmişler
<i>El feneri</i>	1	Öğretmenin karanlıkta kalmış, farkında olmadığı ama öğrenci için önemli bazı noktaları öğretmene hatırlatır
<i>Margazit</i>	1	Müfettişler kendilerini gerçek anlamda geliştirirlerse öğretmen ve öğrenci için değerli olurlar.
<i>Palyaço</i>	1	Müfettiş geldiğinde genellikle zorlukla karşılaşılıyor fakat ismi duyulduğunda yine de çekingenlik yaşanıyor.
<i>Suçluluğa karar vermiş savcı</i>	1	Evraklar tamam ama uyarıldım
<i>Kaktüs</i>	1	Hafif dokununca pek batmaz, şiddetli bastırırsan canın çok yanar
<i>Öcü</i>	1	Öğretmenlerin eksikliklerini bulmaya çalışıyorlar
<i>Korku filmi</i>	1	Öğretmenleri korkutmaktan ve bir eksiğini bulmaktan başka iş yapmazlar

Tablo 3'te görüldüğü gibi 15 tane metafor üretilmiştir. Üretilen metaforların geneli olumlu anlam taşımaktadır. Bu grubun da müfettişler hakkındaki genel görüşünün olumlu olduğu söylenebilir.

Ayrıca bu grupta üretilen “hakim, yaşlanmış ağaç ve palyaço” metaforlarının bilindik anlamlarının dışında araştırmaya katılanların farklı anlam yükledikleri görülmektedir. Metaforların bir özelliği de bu olsa gerek, çünkü metaforlar anlamları anlaşılması güç konuların daha anlaşılır kılmaktadır. Bu örnekte görüldüğü gibi, toplum tarafından anlamı benimsenmiş kelimelerin başka anlamlarda kullanılması metaforların genel olarak bilinen tanımlarının dışına çıkılabileceğini göstermektedir. Gerçekte “hakim”, hüküm veren anlamında, “yaşlanmış ağaç”, artık devrinin bittiği, kendi yükünü kaldıramadığı anlamına; “palyaço” da, soytarılık yapıp insanları güldüren anlamı genel olarak bilinen anlamlardır. Fakat burada farklı anlamlarda kullanılmıştır.

Açıklanması gerek diğer bir metafor ise, “margazit”dir. Bu metaforu katılımcı; Margazitin farklı basınçlarda pırlantaya dönüştüğünü ve değerli bir taş olduğundan bahisle müfettişlerin de kendilerini geliştirmeleri halinde pırlanta gibi değerli olacağını, öğretmenlerin ve öğrencilerin faydalanacağını belirtmiştir.

Dikkat edilmesi gereken diğer bir husus da bu grubun müfettişlik imajının, müfettişlerle bir defa karşılaşan gruba göre daha olumlu olduğudur. Bu da şu sonucu doğurmaktadır. Müfettişler tanındıkça, öğretmenle daha çok iletişime geçtikçe iki grubun birbirini anlaması daha olumlu olmaktadır.

Tüm Gruplardan Üretilen Metaforlar

a) Olumlu Anlam Taşıyan Metaforlar

• Zabıta • Rehber • Ateş • Sigorta • Koordinatör • Gözetmen • Rehber öğretmen • Dedektif • Dört yanlışın bir doğrusudur • Gemi kaptanı • Orkestra şefi • Teknik direktör • Pusula • Işık • Baba • Mum • Direksiyon • Kontrol kalemi • Bir zincirin klipsi	• Bilge • Korkusuz asker • Antrenör • Vida • Kontrol mekanizması • Kılavuz • Dedektör • Hakem • Pusula • Röntgen • Deniz feneri • Heyecan fırtınası • Amir • Öğretmen • Halka • Yaşlanmış ağaç • El feneri • Margazit

b) Eleştiri Boyutlu Metaforlar

• Ayna• Kabus• Mayın• Korku filmlerindeki kahraman• Kapan• Öcü• Sert bir kaya• Diktatör	• Duvar• Balon• Titizlik hastası• Suçluluğa karar vermiş savcı• Kaktüs• Öcü• Gül• Korku filmi

c) Hem Olumlu Hem Olumsuz Yönlerin İfade Edildiği Metaforlar

• Ateş• Soru cümlesi• Sayı doğrusu• Evrak kontrol memuru• Otoriter bir öğretmen	• Makyaj• Kural• Hâkim• Palyaço

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın temel amacı, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin müfettişlik kavramına ve müfettişlere ilişkin algılarını, metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır.

Öğretmenlere, “Sizce Müfettiş benzer. Çünkü” şeklinde verilen sorular sorulmuştur. Bu şekilde 62 metafor üretilmiştir. Üretilen bu metaforlar, ağırlıklı olarak olumlu olarak nitelendirilen benzetmelerden oluşmuştur. 37 olumlu, 16 tanesi olumsuz ve 9 tanesi de hem olumlu hem de olumsuz yönleri olan benzetmelerdir. Bu durumda aday öğretmenlerin müfettişlere ilişkin olumlu bir yargıya sahip oldukları görülmüştür.

İlköğretim müfettişleri üzerinde sayısız araştırmalar yapılmıştır. Balcı (2007), müfettişlerin öğretmenlerin problemlerine çözüm sağlayacak bir yaklaşım sergilemedikleri, sorgulayıcı bir davranış sergiledikleri şeklinde bir algının

**Bu çalışma 22-23 Haziran 2009 tarihinde Ankara’da yapılan “Uluslararası Katılımlı Ulusal Eğitim Denetimi Sempozyumu”nda sunulmuş bildiriden çıkarılmıştır.*

*** Yazışma Adresi: Hakkari İl Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim Müfettişleri Bürosu Merkez/Hakkari*

olduğunu belirtmektedir. Töremen ve Döş'ün (2009) çalışmasında da ortaya konulduğu gibi müfettişlerin, öğretmenler tarafından olumlu algılandığı pek söylenemez. Benzer şekilde Sümbül ve İnandı (2005), Öğretmen ve müfettişlerin geçmişte olduğu gibi günümüzde de birbirlerine yönelik olumsuz bir tutum içinde olduğu belirtmektedir. Bunun nedenleri arasında öğretmenlerin, denetimin kendilerine bir fayda sağlamadığını dile getirmektedirler. Taymaz (2010), teftişte karşılaşılan sorunlarından birinin de; yönetimin ve denetlenen personelin teftişe soğuk bakması, işbirliğinden kaçınması, teftişi istememesi ve genel olarak olumsuz bir imajın olduğunu belirtmektedir.

Görüldüğü gibi aslında denetim ve denetçi hakkında olumlu sayılabilecek bir algının olduğu pek söylenememektedir. Fakat yapılan bu çalışmada görüldüğü gibi, göreve yeni başlayan öğretmenlerin müfettişlere yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. İleriki yıllarda öğretmenlerin olumsuz müfettiş davranışlarıyla karşılaşmaları, zamanla denetime yönelik algılarının değişimi, denetime alışma gibi nedenlerden ötürü, öğretmenlerin müfettişlere bakış açısını olumsuz etkilediği söylenebilir. Diğer bir bakış açısına göre ise yeni nesil müfettişlerin ve teftiş anlayışının öğretmenlere daha ılımlı geldiği yönündedir. Müfettişlerin denetim yaklaşımlarının daha insancıl olması, teftişi ve müfettişi daha olumlu gösterecektir. Böyle bir yaklaşım, öğretmenler üzerinde olumlu etki oluşturacaktır.

Yukarıda da ifade edildiği gibi, göreve yeni başlayan öğretmenlerin zihninde müfettişlere ilişkin olumlu bir imaj vardır. Daha önce müfettişlerle hiç karşılaşmayan grup ve iki veya daha fazla karşılaşan grup, bir defa karşılaşan gruba göre daha olumlu tutumlar sergilemişlerdir. İlk defa müfettişle resmi anlamda iletişime geçen öğretmenlerin, ilk karşılaşmadaki ufak ayrıntıları bile gözden kaçırmayacakları bilinmelidir. Bu yüzden öğretmenler müfettişlerin olağan davranışlarından bile olumsuz etkilenmeleri muhtemeldir. Aradaki fark buradan kaynaklanabilir.

Bu çalışma, metaforlar aracılığıyla müfettişlerin nasıl algılandığı, müfettişlerin davranışları, rolleri ve etkilikleri hakkında kapsamlı bilgiler sunmaktadır. Elde edilen veriler ışığında müfettiş kavramının bir analizi ortaya çıkmıştır.

Araştırma bulgularını, müfettişlik mesleğini icra eden çalışanlar, kendileri için bir öz değerlendirme aracı olarak kullanabilirler. Böylece mesleklerini etkili ve verimli bir şekilde nasıl daha iyi yapacaklarına dair ipuçları elde edebilirler. Bunun yanında aday öğretmenlerin müfettişlerden beklentileri ve müfettişlerden hangi alanlarda daha fazla yararlanmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Böylelikle müfettişlerin, aday öğretmenlere yaklaşım tarzı, rolleri ve rehberlik alanları hakkında bilgiler ortaya çıkmıştır.

Öneriler

Öneriler şöyle sıralanabilir.

Aday öğretmenlerin rehberlik, iş başında yetiştirme, teftiş, değerlendirme ve hizmet içi eğitim alanlarında ihtiyaçları tespit edilip bu alanlarda müfettişlerin aday öğretmenlere yardımları ön plana çıkarılabilir.

Müfettişlerin rol ve yaklaşım tarzları boyutunda bu araştırma bazı kavramlara ulaşmıştır. Bu veriler ışığında müfettişlerin rol ve davranış boyutundaki yaklaşımları tekrar ele alınabilir.

Kaynakça

Alpaslan, S. (2007). *Sanayi Ve Bilgi Toplumu Yönetim Metaforlarının Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Arslan, M. M Ve M Bayrakçı. (2006). Metaforik Düşünme Ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim Öğretim Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 171, 100-107.

Aydın, İ. H. (2006). Bir Felsefi Metafor “Yolda Olmak”. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. Cilt 6, 4, 9-22.

Balcı, B. (2007). *İlköğretim Müfettişleri Ve İlköğretim Okulu Müdürlerinin; İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Alguları*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bennett, T. (2006). Clinical Supervision Marriage: A Matrimonial Metaphor For Understanding The Supervisor-Teacher Relationship. [Http://Www.Eric.Ed.Gov/Ericwebportal/Contentdelivery/Servlet/Ericservlet?Accno=Ed480183](http://www.eric.ed.gov/ericwebportal/contentdelivery/servlet/ericervlet?accno=Ed480183), (12.07.2008).

Beşkardeş, S. (2007). *Üstün Zekâlı Ve Özel Yetenekli Öğrencilerin Yabancı Dil (İngilizce) Öğretiminde Metafor Sisteminin Uygulanması*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Camp, E. (2006). Contextualism, Metaphor, And What Is Said. [Http://Www.Google.Com](http://www.google.com). (12.07.2008).

Cerit, Y. (2008). Öğrenci, Öğretmen Ve Yöneticilerin Müdür Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Görüşleri. *Eğitim Ve Bilim*, Cilt 33, 147, 3-13.

Clarcken, R. H., (1997). Five Metaphors For Educators.. [Http://Www.Eric.Ed.Gov/Ericwebportal/Contentdelivery/Servlet/Ericservlet?Accno=Ed407408](http://www.eric.ed.gov/ericwebportal/contentdelivery/servlet/ericervlet?accno=Ed407408). (12.07.2008).

Cornelissen, Joep P., Oswick, C., Christensen, Lars T., Ve Phillips, N. (2008). Metaphor İn Organizational Research: Context, Modalities And Implications For Research Introduction. *Organization Studies*. 29 (7):8-22.

Çelikten, M. (2006). Kültür Ve Öğretmen Metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 21, 269-183.

Döş, İ., (2005). *İlköğretim Düzeyinde Kullanılan Öğretmen Teftiş Formunun Yeterlik Düzeyine İlişkin, Denetçi, Yönetici Ve Sınıf Öğretmeni Algıları*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Dur, F. (2006). *Understanding Metaphor: A Cognitive Approach Focusing On Identification And Interpretation Of Metaphors İn Poetry*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Girmen, P. (2007). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Heywood, J., S. Elena Ve S. Mick. (2002). Linguistic Metaphor İdentification İn Two Extracts From Novels. *Language And Literature*. 11(35):34-54.

Hogler, R., Gross Michael A., Hartman Jackie L., And Cunliffe Ann L. (2008). Meaning İn Organizational Communication: Why Metaphor Is The Cake, Not The Icing. *Management Communication Quarterly*. 21: 393-412.

İlğan, A. (2008). Klinik Denetimden Gelişimsel Ve Yansıtıcı Denetime Geçiş. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 263-282.

Levine, P.M. (2005). Metaphors And Images Of Classrooms. [Http://Www.Eric.Ed.Gov/Ericwebportal/Contentdelivery/Servlet/Ericervlet?Accno=Ej724893](http://www.eric.ed.gov/ericwebportal/contentdelivery/servlet/ericervlet?accno=Ej724893), (12.07.2008).

Opez, Jose J. (2007). Notes On Metaphors, Notes As Metaphors: The Genome As Musical Spectacle. *Science Communication*. 29(7):1-29.

Mojtabai , R. (2000). Delusion As Error: The History Of A Metaphor. *History Of Psychiatry*, 11 (003):1-13.

Oğuz, E., K. Yılmaz, M. Taştan. (2007). İlköğretim Denetmenlerinin Ve İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Denetim İnançları. *Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 39-51

Özmen, F., C. Batmaz. (2006). İlköğretim Okul Müdürlerinin Öğretmen Denetimindeki Etkililikleri, Hizmet Yılı Ve Görev Türü Değişkenine Göre Öğretmen Görüşleri. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 102-120

Randall E. G. Jennifer A. B. Jennifer. (2005). Pre-Service Elementary School Teachers' Metaphors For The Concept Of Statistical Sample. *Statistics Education Research Journal*, 4(2), 27-42.

Rızvanoğlu, K. (2007). *Grafik Kullanıcı Arayüzlerinde Metaforların Kültürlerarası Kavranışı (Fransa Ve Türkiye'de Bir E-Öğrenim Sitesi Üzerinden Karşılaştırmalı*

Bir Çalışma). Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 135-155.

Saban, A, B. N. Koçbekir, A Saban. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (2) 461-522.

Semerci, Ç. (2007). Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programlarına Farklı Bir Bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31 (2), 125-140.

Steger, T. (2007). The Stories Metaphors Tell: Metaphors As A Tool To Decipher Tacit Aspects İn Narratives. *Field Methods*. 19 (3):1-22.

Sten, G. (2002). Towards A Procedure For Metaphor İdentification. *Language And Literature*. 11(17)

Sünbül, Ö. Ve Y. İnandı. (2005). İlköğretim Ve Lise Öğretmenlerinin, İlköğretim Ve Bakanlık Müfettişlerine İlişkin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, (2), 214-226.

Tanrıverdi, L. (2008). *İlköğretim Müfettişlerinin İş Tatmini İle Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tamimi, Y. (2005). *Örgüt Kültürünün Metaforlarla Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Taymaz, H. (2010). *Eğitim Sisteminde Teftiş Kavramlar İlkeler Yöntemler*, Ankara: Pegema Yayınları.

Töremen, F. M. Hozatlı. (2006). İlköğretim Okul Yöneticilerinin, İlköğretim Denetçilerinin Kurum Denetiminde Gösterdikleri Liderlik Davranışlarına İlişkin Görüşleri. *Milli Eğitim*, 170, 202-217.

Töremen, F., İ. Döş. (2009). İlköğretim Öğretmenlerinin Müfettişlik Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9 (4),

Türk Dil Kurumu. (2008). [Www.Tdk.Gov.Tr](http://www.tdk.gov.tr).
[Http://Www.Tdk.Gov.Tr/Tr/Default.aspx?](http://www.tdk.gov.tr/tr/default.aspx)

Ünal, A. M Gürsel. (2007). İlköğretim Denetçilerinin Öğrenen Organizasyon Yaklaşımı Açısından Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 463-483.

Yıldırım, A. (2006). İlköğretim Müfettiş Yardımcılarının Yetiştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 715-728.

Yılmaz, A. (2007). *İlköğretim Müfettişlerinin Mesleki Görevlerini Yerine Getirme Durumları İle Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Yılmaz, Ç. (2007). *Derrida'nın Metafor Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Metaphoric Perceptions of Candidate Teachers to the Concept of Inspectors

Metaphor was first developed in Lakoff and Johnson's study 'Metaphors we live by' in 1980. Their thought was known as 'The Cognitive and Linguistic View of Metaphor' (Beşkardeş 2007). Organization theory and organization culture have been the mostly studied branches in the context of metaphors in managing discipline (Alpaslan 2007). It is depicted as comparison or using basic similarities in many dictionaries. (Dur, 2006). In the dictionary of Turkish language institute the word used in apart from its own meaning is defined as an usage about imitation. ([http:// www.tdk.gov.tr](http://www.tdk.gov.tr))

Metaphor (comparison, makeshift, borrowing, trope) is one of the most powerful mental tools that forms, leads and controls our thoughts about the formation and the processing of incidents (Saban, 2004). The aim of metaphors' usage in philosophy is giving a beautiful literary style, making the difficult issues more understandable (Aydın 2006, Randall and Jennifer 2005, Camp 2006, Mojtabei 2000, Tamimi 2005). Yılmaz (2007) says that metaphor is a transfer vehicle from audible world to thinking world.

Metaphors are generally unconscious vehicles in our daily lives. Language has been accepted as an important role in daily life and metaphors can be said that they are so (Steger, 2007, Hogler, Gross, Hartman and Cunliffe 2008). They lead our real perceptions and comments and help us identify our dream power and aims exactly (Cornelissen vd, 2003, Lopez 2007). Metaphors can express and describe the similarities under concepts (Sten, 2002). The meaning of metaphor as a concept is making a connection between concept and information (Heywood, Elena and Mick 2002).

Comparisons are essential about passing from understanding a thought to understanding another one thanks to limited vocabulary knowledge. Metaphors can help achieve and reform the images in these categories, besides can help understand what there are in educational area (Çelikten 2006, Levine 2005).

On this occasion, metaphors make person brain move for an understanding shape to another one and enable this person see an event as if it was a different one. (Saban, Koçbeker and Saban 2006, Clarken 1997, Girmen 2007) because of this, understanding concepts and commenting is easier. Metaphors contribute to discover how concepts desired to be analyzed are perceived. (Cerit 2008, Rızvanoğlu 2007). Metaphors can be both alive and lifeless, positive or negative. Metaphors can be a method for collecting information or asking help understand difficult subjects easily. (Semerci, 2007). They are applied about education management, improving curriculum or planning and encouraging learning and creativeness. (Arslan Bayrakçı 2006). It is very important to determine whether the service of education is reaching the aim, in terms of developing the education and teaching activities and offering a better education. (Oğuz, Yılmaz and Taştan 2007)

The detection of whether the educational activities are suitable for the principles and rules that were determined in accordance with the organizations aims, the level of teaching and decisions about what could be done will be possible by inspection (Özmen, Batmaz 2006). On the other hand, the convenience of the education system for the current age's requirements is raised again with the help of inspection. (Yıldırım 2006). Primary education inspectors have been conducting the

charge of inspecting and evaluating in this system for years. It can be said that inspectors have qualifications about all evaluation and inspection areas (Töremen, Hozatlı 2006).

Inspectors who help about these subjects have an important role to create learning culture and make the learning process easier (Ünal, Gürsel,2007). The main duty of the inspector in education is to be a guide and helper to teachers about education activities to make them more productive in schools (Döş,2005). The critical duty of inspector is helping teachers have reflective behaviour successfully which is thought that it is so necessary to be professional (İlhan 2008).

Inspectors who do their inspection duties as a profession, can be perceived differently by teachers. In this occasion, Bennett (2006) says that there is a close relationship between teachers and inspectors. Inspection is a difficult work. People have a resistance feeling in their nature about inspection. Thus, reactions against inspection depend on the thoughts of personnels (Yılmaz ,2007). It is seen that many of primary education inspectors have experience in their career and many of them think that they do their job well (Tanrıverdi 2008).

The study by Töremen and Döş (2009) called the metaphorical perceptions of primary education teachers about inspectorship concept says that teachers arent pleased in inspection process and they generally perceive the inspectors with their negative points. In this study, 123 metaphors have been produced.76 of the produced metaphors are negative, 20 of them are both positive and negative comparisons and 8 of them are the metaphors say that inspectors arent necessary.

AIM OF THE RESEARCH

This research is trying to define the newly charged teachers' perceptions of the concept of inspector by means of metaphors. Within this general purpose frame, the answer for the question'' What are the inspector metaphors of the newly charged teachers?''has been sought.

METHOD

UNIVERSE AND SAMPLE

The universe and the sample of the research are formed by 82 newly charged teachers in Hakkari province who attended ''Basic Education Course'' in November 2008.

DATA COLLECTING TOOL

Each teacher who participated in the research was asked to complete the sentences ''An inspector is likeBecause'' to complete the sentences. This study has been materialized in ''Basic Education Course'' in March-April 2009 in Hakkari province.The answers in the teachers handwriting were collected and evaluated.

ANALYSIS OF DATA

Teachers who were appointed to Hakkari province in November 2008 attended ‘‘Basic Education Course ‘‘in a central school. Some of them are teachers in secondary education schools and majority are teachers in primary education schools. The number of the teachers in primary education schools is 82. Not all of the metaphors of these teachers were evaluated. Only 76 of them were evaluated. 6 forms were not evaluated. The reason is that these forms do not have quality to describe the concept of inspectorship. 2 documents were not evaluated because same concepts saying ‘‘inspector is like supervision’’ and ‘‘inspector is like supervisor’’ have been used. One of them was empty and 2 of them characterized inspector with adjectives.

The collected documents were classified. The classification was categorized in three as: ones who have never met an inspector for being inspected or being guided, ones who met an inspector once and ones who met an inspector twice or more.

Frequency values (f) were evaluated during the analysis of the data.

FINDINGS AND COMMENTS

As mentioned above, the collected documents were studied in three categories: firstly, the ones who has never met an inspector, secondly, the ones who met an inspector once and finally the ones who met an inspector twice or more.

THE METAPHORS PRODUCED BY THE GROUP WHO HAS NEVER MET AN INSPECTOR FOR BEING INSPECTED OR BEING GUIDED

METAPHOR	FREQUENCY	REASON
MUNICIPAL POLİCE	1	Municipal police checks out enterprises and documents. Inspector checks out the staff of education.
FIRE	1	Inspector shows way in the dark, makes fires when it is faded and broils the professional fires of teachers again.
FİRE	1	It sometimes warms up and sometimes broils.
FUSE	1	It exercises autocontrol. Education process is more healthy.
INTERROGATIVE SENTENCE	1	When will he/she come? What will he/she ask? Will he/she find deficiencies?
TIE CLIP OF A CHAIN	1	It connects the separate chain series
WISE	1	He/She sees things what we don't see. He/She guides

FEARLESS SOLDIER	1	He/She is not a speaker of any political government. He-She writes whatever he/she sees
TRAINER	1	He/She is the one who guides team and supplies the deficiencies of team
COORDINATOR	1	He/She makes education services coordinate with a plan.
TECHNICAL ADVISOR	1	He/She is the person who monitors and directs us.
STUDENT ADVISOR	2	They come to help and guide us
GUIDE	2	He/She orientations me to be in a better position than now
DETECTIVE	1	He/She discusses the all details carefully
ONE TRUE IN FOUR FALSES	1	He/She is the person who finds solutions about the mistakes,lack of knowledge,inexperiences of the teachers in their professions,miscorrects them and shows the correct ones.It s a meaningful and regular sentence.
CAPTAIN OF A SHIP	1	He/She counteracts to yaw ship.
ORCHESTRA CHEF	1	He/She should be a sample,sympathetic guide not like ice.
COACH	1	
COMPASS	2	It shows the right way
LIGHT	1	It s a guide to teachers
FATHER	1	He sometimes leads,sometimes guides,sometimes inspects
CANDLE	1	Educationalists do their activities more accurately thanks to supervisions and warnings of inspectors.
STEERING WHEEL	1	It guides teachers , shows the way
TEST LIGHT	1	It controls the electricity in the system
NUMBER LINE	1	It sometimes shows the positive and sometimes negative directions
MIRROR	1	The people in front of it see what kind of characters they should have and how many of them they have
NIGHTMARE	1	School workers perform better
MINE	1	It explodes in a wrong step.
A HORROR FILM	1	He/She is as if he-she would come

CHARACTER		suddenly.
MANTRAP	1	If you make a mistake , it doesn't forgive. It catches.
WALL	1	He/She is a person who doesn't smile.He/She behaves roughly against teachers.
BOOGEYMAN	1	It vibrates teachers.
A HARD ROCK	1	It s believed that inspectors are rough and inconsiderate.

As seen at the chart, 33 metaphors were produced by the forms coming from 36 people .It can be said that 26 metaphors have positive meanings and 9 metaphors have negative meanings.It has been seen that the group who have never met an inspector have generally a positive inspector image.

CHART-2 THE METAPHORS PRODUCED BY THE GROUP MET AN INSPECTOR ONCE FOR BEING INSPECTED OR BEING GUIDED

METAPHOR	FREQUENCY	REASON
DOCUMENT CONTROL OFFICER	1	He/She checks documents.
SCREW	1	The education system can't stand without them.
CONTROL MECHANISM	1	It controls the done works detailedly.
GUIDEBOOK	1	Guidance should be done.
DETECTOR	2	It finds the deficiencies and essences of teachers.
REFEREE	1	He/She decides in a case.
GUIDE	2	He/She instructs.
AN AUTHORITARIAN TEACHER	1	We complete the all deficiencies.
MAKE UP	1	Everything is changing. The inspector who accords the all changes is more useful.
COMPASS	1	It guides and instructs.
X-RAY	1	It sees the all truth about us.
LIGHTHOUSE	1	It circulates the all information without remuneration.
EXCITEMENT STORM	1	My heartbeats are getting faster.
LIGHT	1	It will guide.
SUPERVISOR	1	Inspectors are improving themselves.In the ministry of education, there are so many

		documents and inspectors make a point of them.
TEACHER	1	They teach what I should do about my profession.
NIGHTMARE	2	He/She will find a fault exactly.He/She criticises about everything.
DIKTATOR	1	When they come to school, everybody sits on pins and needles.
BALLOON	1	There will be balloon trouble if you aren't consequential.It inflates if you are consequential.
ACCURACY SICK	1	He/She goes into too much detail about even unimportant subjects.
ROSE	1	It seems as if it's good but it's untrue.
RULE	1	They look at only files and go.

As seen in the chart 2, 25 people produced 22 metaphors.It can be said that 6 of them are negative comparisons.The teachers in this group have positive ideas about inspectors.The metaphor "rose" hasn't been used in its own meaning.'Rose' generally represents goodness,beauty and love,but here it resembles a wolf which tempts people.

CHART 3-THE METAPHORS PRODUCED BY THE GROUP WHO MET AN INSPECTOR TWICE OR MORE FOR BEING INSPECTED OR GUIDED

METAPHOR	FREQUENCY	REASON
REFEREE	1	He/She secures that football is played according to the rules
CANDLE	1	It gives information to teachers from its treasure
COMPASS	1	It guides and instructs us.
CIRCLE	1	It makes coordination.
GUIDEBOOK	1	It guides us about our profession.
GUIDE	1	He/She helps us complete our deficiencies
JUDGE	1	I feel myself as if I am at advocacy.
OLD TREE	1	They have learnt all details of the profession
TORCH	1	It reminds teachers about the subjects which they aren't aware of but very important for students
MARCASITE	1	If inspectors improve themselves, they

		will be valuable for teachers and students
CLOWN	1	When inspectors come, teachers generally don't have any difficulties but they are ashamed when they hear the names of inspectors.
ATTORNEY APPROVING THE GUILT	1	My documents are ok but I have been warned.
CACTUS	1	If you prickle,It s ok but If you touch harsly ,You will feel pain.
BOOGEYMAN	1	They are trying to find the deficiencies of teachers.
HORROR FILM	1	They only try to horrify teachers and find their deficiencies

As seen in the chart 3, 15 metaphors were produced. They generally have positive meaning. It can be said that the teachers in this group have positive attitudes against inspection.

CONSEQUENCES

The teachers are asked to complete the sentences 'an inspector is like...because 'and 62 metaphors were produced by this way. These metaphors are generally based from positive comparisons. 37 of these metaphors are positive comparisons ,16 of them are negative comparisons and 9 of them are both positive and negative comparisons. So it s inferred that newly charged teachers have a positive preconception about inspectors.

As stated before, newly charged teachers have a positive image about inspectors. The group who has never met an inspector and who met an inspector twice or more have better thoughts than the group who met an inspector once. It should be known by the teachers that inspectors will use care about all details at the first formal meeting. Thus, it s possible that even inspectors usual behaviours can disturb the teachers. This can be the reason of the difference.

These metaphors are offering detailed data about how the inspectors are perceived, inspectors' behaviours, their roles and their effectiveness. An analysis of the inspectorship concept could be done with the help of the gained data. Professional inspectors can use the findings of the research as a self evaluation device. So they can also find out some tips for applying their profession more effectively and efficiently. In addition, expectations of areas they want to benefit from the inspectors have been revealed in this reasearch. In this way, information about methods of approach, roles and guidance areas of inspectors have been gained.